

SMĚRNICE RADY 2004/81/ES

ze dne 29. dubna 2004

o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovaectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 63 bod 3 uvedené smlouvy,

s ohledem na návrh Komise¹,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu²,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru³,

po konzultaci s Výborem regionů,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Vytvoření společné přistěhovalecké politiky, včetně vymezení podmínek pro vstup a pobyt cizinců a opatření pro boj proti nedovolenému přistěhovaectví, je základním prvkem cíle Evropské unie spočívajícího v postupném vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva.
- (2) Evropská rada na zvláštním zasedání ve dnech 15. a 16. října 1999 v Tampere vyjádřila své odhodlání řešit nedovolené přistěhovaectví u jeho zdroje, zvláště zaměřením se na ty, kdo se zabývají obchodováním s lidmi a hospodářským vykořisťováním migrujících osob. Vyzvala členské státy, aby své úsilí soustředily na odhalování a rozbíjení zločineckých sítí a současně na ochranu práv obětí.
- (3) Projevem rostoucího znepokojení nad tímto jevem na mezinárodní úrovni bylo přijetí Úmluvy OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu Valným shromážděním, doplněné Protokolem o prevenci, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, a Protokolu o pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky. Tyto dokumenty byly podepsány Společenstvím a patnácti členskými státy v prosinci roku 2000.

¹ Úř. věst. C 126 E, 28. 5. 2002, s. 393.

² Stanovisko ze dne 5. prosince 2002 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

³ Úř. věst. C 221, 17. 9. 2002, s. 80.

- (4) Touto směrnicí není dotčena ochrana poskytovaná uprchlíkům, příjemcům podpůrné ochrany a osobám domáhajícím se mezinárodní ochrany na základě vnitrostátního uprchlického práva ani jiné akty na ochranu lidských práv.
- (5) Touto směrnicí nejsou dotčena jiná ustanovení o ochraně obětí, svědků nebo zvláště zranitelných osob. Nejsou jí dotčeny ani výsady členských států týkající se práva pobytu uděleného z humanitárních nebo jiných důvodů.
- (6) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznávané mimo jiné Listinou základních práv Evropské unie.
- (7) Členské státy by měly používat tuto směrnici bez diskriminace z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, etnického nebo sociálního původu, genetických znaků, jazyka, náboženství nebo přesvědčení, politického nebo jiného smýšlení, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.
- (8) K posílení předcházení výše uvedeným trestným činům a boje proti nim byla na evropské úrovni přijata směrnice Rady 2002/90/ES ze dne 28. listopadu 2002, kterou se definuje napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu⁴, a rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/JHA ze dne 19. července 2002 o boji proti obchodování s lidmi⁵.
- (9) Tato směrnice zavádí povolení k pobytu pro oběti obchodování s lidmi nebo, rozhodne-li se členský stát rozšířit oblast působnosti této směrnice, pro státní příslušníky třetí země, kteří obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a pro které je povolení k pobytu dostatečnou pobídkou ke spolupráci s příslušnými orgány, přičemž obsahuje některé podmínky k ochraně proti zneužití.
- (10) Za tímto účelem je nezbytné stanovit předpoklady pro vydávání povolení k pobytu, podmínky pobytu a důvody pro neprodloužení jeho platnosti a jeho odnětí. Právo pobytu podle této směrnice je vázáno na podmínky a má prozatímní povahu.
- (11) Dotyční státní příslušníci třetí země by měli být informováni o možnosti obdržet toto povolení k pobytu a o lhůtě na rozmyšlenou. Toto by jim mělo pomoci vycházet ze skutečného stavu věcí při jejich rozhodování, zda mají s příslušnými orgány, například s policií, orgány činnými v trestním řízení a soudy, s přihlédnutím k možným rizikům spolupracovat tak, aby spolupráce byla svobodná, a tedy účinnější.
- (12) Státním příslušníkům třetích zemí by vzhledem k jejich zranitelnosti měla být zaručena pomoc stanovená touto směrnicí. Tato pomoc by jim měla umožnit zotavit se a uniknout vlivu pachatelů uvedených trestných činů. Lékařská péče poskytovaná státním příslušníkům třetích zemí spadajících do oblasti

⁴ Úř. věst. L 328, 5. 12. 2002, s. 17.

⁵ Úř. věst. L 203, 1. 8. 2002, s. 1.

působnosti této směrnice zahrnuje v případě potřeby také psychologickou péči.

- (13) Rozhodnutí o vydání povolení k pobytu na dobu alespoň šest měsíců nebo prodloužení jeho platnosti přijímají příslušné orgány, které by měly posuzovat splnění příslušných podmínek.
- (14) Tato směrnice by se měla uplatňovat bez dotčení činnosti příslušných vnitrostátních orgánů na všech stupních použitelných vnitrostátních řízení, zejména při vyšetřování dotčených trestných činů.
- (15) Členské státy by měly zvážit povolení pobytu z jiných důvodů, v souladu se svými vnitrostátními předpisy, pro státní příslušníky třetích zemí, kteří by mohli spadat do oblasti působnosti této směrnice, kteří však nesplňují nebo již nesplňují její podmínky, a pro jejich rodinné příslušníky nebo osoby, s nimiž se zachází jako s jejich rodinnými příslušníky.
- (16) Aby mohli státní příslušníci třetí země získat nezávislost a nevraceli se do zločinecké sítě, měl by být držitelům povolení k pobytu, za podmínek stanovených touto směrnicí, umožněn přístup na trh práce a k odbornému a všeobecnému vzdělávání. Při povolování přístupu držitelů povolení k pobytu k odbornému vzdělávání by členské státy měly posuzovat zejména pravděpodobnou délku pobytu.
- (17) Účast dotčených státních příslušníků třetích zemí v programech a systémech již zavedených nebo těch, které mají být zavedeny, by měla přispívat k obnovení jejich běžného společenského života.
- (18) Žádají-li dotčení státní příslušníci třetí země o povolení pobytu jiného druhu, rozhodně o něm členský stát na základě obecného vnitrostátního cizineckého práva. Při posuzování takových žádostí by členské státy měly vzít v úvahu skutečnost, že dotčeným státním příslušníkům třetích zemí bylo vydáno povolení k pobytu podle této směrnice.
- (19) Při provádění této směrnice by členské státy měly poskytovat Komisi informace zjištěné v rámci činnosti vyvíjené při sběru a zpracování statistických údajů o věcech spadajících do oblastí spravedlnosti a vnitřních věcí.
- (20) Jelikož cíle zavedení povolení k pobytu pro dotčené státní příslušníky třetích zemí, kteří spolupracují v boji proti obchodování s lidmi, nemůže být dostatečně dosaženo na úrovni členských států, a proto, z důvodu rozsahu této činnosti, jej může být lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle.
- (21) V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o založení Evropského společenství, a aniž je dotčen článek 4 zmíněného protokolu, se tyto členské

státy neúčastní přijímání této směrnice, a proto pro ně není závazná ani použitelná.

- (22) V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o založení Evropského společenství, se Dánsko neúčastní přijímání této směrnice, a proto pro ně není závazná ani použitelná,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Účel

Účelem této směrnice je definovat podmínky pro vydávání časově omezeného povolení k pobytu, souvisejícího s délkou příslušného vnitrostátního řízení, státním příslušníkům třetích zemí, kteří spolupracují v boji proti obchodování s lidmi nebo proti napomáhání k nedovolenému přistěhovalectví.

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) „státním příslušníkem třetí země“ osoba, která není občanem Unie ve smyslu čl. 17 odst. 1 Smlouvy;
- b) „napomáháním k nedovolenému přistěhovalectví“ činy uvedené v člancích 1 a 2 směrnice 2002/90/ES;
- c) „obchodováním s lidmi“ činy uvedené v člancích 1, 2 a 3 rámcového rozhodnutí 2002/629/SVV;
- d) „opatřením k výkonu příkazu k vyhoštění“ opatření přijaté členským státem k výkonu rozhodnutí příslušných orgánů, které příkazuje vyhoštění státního příslušníka třetí země;

- e) „povolením k pobytu“ povolení udělené členským státem, které povoluje zákonný pobyt na jeho území státnímu příslušníkovi třetí země, který splňuje podmínky této směrnice;
- f) „nezletilými osobami bez doprovodu“ státní příslušníci třetích zemí mladší 18 let, kteří vstoupili na území členského státu bez doprovodu dospělé osoby, jež je za ně odpovědná podle právních předpisů nebo zvyklostí, a to dokud je taková osoba skutečně nepřevzme do své péče, nebo nezletilé osoby, které jsou po jejich vstupu na území členského státu ponechány bez doprovodu.

Článek 3

Oblast působnosti

1. Členské státy použijí tuto směrnici na státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou nebo byli obětí trestného činu týkajícího se obchodování s lidmi, i když vstoupili na území členských států bez povolení.
2. Členské státy mohou použít tuto směrnici na státní příslušníky třetích zemí, kteří obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví.
3. Tato směrnice se vztahuje na dotyčné státní příslušníky třetích zemí, kteří dosáhli zletilosti stanovené právem dotyčného členského státu.

Odchylně se členské státy mohou rozhodnout používat tuto směrnici pro nezletilé osoby za podmínek stanovených avým vnitrostátním právem.

Článek 4

Příznivější ustanovení

Tato směrnice nebrání členským státům v přijetí nebo zachování ustanovení příznivějších pro osoby spadající do oblasti působnosti této směrnice.

KAPITOLA II

ŘÍZENÍ O VYDÁVÁNÍ POVOLENÍ K POBYTU

Článek 5

Informování dotyčných příslušníků třetích zemí

Jsou-li příslušné orgány členských států toho názoru, že příslušník třetí země může spadat do oblasti působnosti této směrnice, informují dotyčnou osobu o možnostech nabízených v rámci této směrnice.

Členské státy mohou rozhodnout, že takovou informaci může poskytovat také nevládní organizace nebo sdružení zvláště k tomu určené dotyčným členským státem.

Článek 6

Lhůta na rozmyšlenou

1. Členské státy zajistí, aby dotyčným státním příslušníkům třetích zemí byla poskytnuta lhůta na rozmyšlenou, která jim umožní zotavit se a uniknout vlivu pachatelů uvedených trestných činů, aby tak mohli při svém rozhodování, zda mají s příslušnými orgány spolupracovat, lépe vycházet ze skutečného stavu věcí.

Doba trvání a začátek lhůty uvedené v prvním pododstavci se určuje podle vnitrostátního práva.

2. Ve lhůtě na rozmyšlenou a během doby čekání na rozhodnutí příslušných orgánů mají dotyční státní příslušníci třetích zemí přístup k zacházení uvedenému v článku 7 a nelze vykonat žádný příkaz k jejich vyhoštění.

3. Lhůta na rozmyšlenou nezakládá právo na pobyt podle této směrnice.

4. Členský stát může lhůtu na rozmyšlenou kdykoli ukončit, pokud příslušné orgány zjistí, že dotyčná osoba aktivně, dobrovolně a z vlastního podnětu obnovila styk s pachateli trestných činů uvedených v čl. 2 písm. b) a c), nebo z důvodů týkajících se veřejného pořádku a bezpečnosti státu.

Článek 7

Zacházení před vydáním povolení k pobytu

1. Členské státy zajistí, aby dotyčným státním příslušníkům třetích zemí, kteří nemají dostatečné prostředky, byly zaručeny životní podmínky schopné zajistit jejich výživu a přístup k naléhavé léčebné péči. Dbají na zajištění zvláštních potřeb těch nejzranitelnějších osob, zejména psychologické pomoci, je-li jí třeba a stanoví-li tak vnitrostátní právo.
2. Při uplatňování této směrnice členské státy v souladu s vnitrostátním právem náležitě zohlední potřeby bezpečnosti a ochrany dotyčných státních příslušníků třetích zemí.
3. V případě potřeby poskytují členské státy dotyčným státním příslušníkům třetích zemí překladatelské a tlumočnické služby.
4. Členské státy mohou za podmínek stanovených vnitrostátním právem poskytovat dotyčným státním příslušníkům třetích zemí bezplatnou právní pomoc, je-li zřízena.

Článek 8

Vydání a prodloužení platnosti povolení k pobytu

1. Po uplynutí lhůty na rozmyšlenou nebo dříve, mají-li příslušné orgány za to, že dotyčný státní příslušník třetí země již splnil podmínku stanovenou v písmenu b), členský stát posoudí
 - a) zda je účelné prodloužit jeho pobyt na území členského státu pro účely vyšetřování nebo soudní řízení a
 - b) zda projevil jasný úmysl spolupracovat a
 - c) zda ukončil veškeré styky s osobami podezřelými z činů, které lze kvalifikovat jako trestné činy uvedené v čl. 2 písm. b a c).
2. Pro vydání povolení k pobytu, aniž jsou dotčeny důvody týkající se veřejného pořádku a ochrany bezpečnosti státu, se vyžaduje splnění podmínek uvedených v odstavci 1.
3. Aniž jsou dotčena ustanovení o odnětí uvedená v článku 14, platí povolení k pobytu po dobu alespoň šesti měsíců. Prodlužuje se, jsou-li nadále splněny podmínky uvedené v odstavci 2 tohoto článku.

KAPITOLA III

ZACHÁZENÍ S DRŽITELI POVOLENÍ K POBYTU

Článek 9

Zacházení po vydání povolení k pobytu

1. členské státy zajistí, aby bylo držitelům povolení k pobytu, kteří nemají dostatečné prostředky, zaručeno alespoň zacházení stanovené v článku 7.
2. členské státy poskytnou nezbytnou lékařskou nebo jinou péči dotyčným státním příslušníkům třetích zemí, kteří nemají dostatečné prostředky a mají zvláštní potřeby, například těhotné ženy, zdravotně postižení a oběti sexuálního násilí či jiných forem násilí, a pokud členské státy využijí možnosti uvedené v čl. 3 odst. 3, také nezletilé osoby.

Článek 10

Nezletilé osoby

Pokud členské státy využijí možnosti uvedené v čl. 3 odst. 3, použijí se tato ustanovení:

- a) členské státy při uplatňování této směrnice náležitě přihlížejí k nejlepším zájmům dítěte. Zajistí, aby postup byl přiměřený věku a vyspělosti dítěte. Dobu na rozmyšlenou mohou prodloužit zvláště tehdy, mají-li za to, že je to v nejlepším zájmu dítěte;
- b) členské státy zajistí, aby nezletilé osoby měly přístup k systému vzdělávání za stejných podmínek jako státní příslušníci. Členské státy mohou stanovit, že tento přístup je omezen na systém veřejného vzdělávání;
- c) v případě státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou nezletilými osobami bez doprovodu, přijmou členské státy veškerá nezbytná opatření ke zjištění jejich totožnosti, státní příslušnosti a skutečnosti, zda jsou bez doprovodu. Vynaloží veškeré úsilí k co nejrychlejšímu nalezení jejich rodin a přijmou nezbytná opatření k okamžitému zajištění, v souladu s vnitrostátním právem, jejich právního zastoupení a případně zejména zastoupení v trestním řízení.

Článek 11

Výdělečná činnost, odborné a všeobecné vzdělávání

1. Členské státy vymezi pravidla, podle nichž jsou držitelé povolení k pobytu oprávněni mít přístup na trh práce a k odbornému i všeobecnému vzdělávání.

Tento přístup se omezuje na dobu trvání platnosti povolení k pobytu.

2. Podmínky a postupy schvalování přístupu na trh práce, k odbornému i všeobecnému vzdělávání určují příslušné orgány podle vnitrostátních právních předpisů.

Článek 12

Programy a systémy pro dotyčné státní příslušníky třetích zemí

1. Dotyčným státním příslušníkům třetích zemí je zaručen přístup ke stávajícím programům nebo systémům poskytovaným členskými státy nebo nevládními organizacemi nebo sdruženími, které uzavřely s členskými státy zvláštní dohody zaměřené na obnovení běžného společenského života dotyčných osob, v případě potřeby zejména pořádání kurzů určených ke zvýšení jejich odborné kvalifikace, nebo přípravu na jejich podporovaný návrat do země jejich původu.

Členské státy mohou poskytovat zvláštní programy nebo systémy pro dotyčné státní příslušníky třetích zemí.

2. Rozhodne-li se členský stát zavést a provádět programy nebo systémy uvedené v odstavci 1, může podmínit vydání povolení k pobytu nebo prodloužení jeho platnosti účastí v uvedených programech nebo systémech.

KAPITOLA IV

NEPRODLOUŽENÍ PLATNOSTI A ODNĚTÍ

Článek 13

Neprodoužení platnosti

1. Platnost povolení k pobytu vydaného na základě této směrnice se neprodouží, jestliže podmínky uvedené v čl. 8 odst. 2 již nejsou plněny nebo jestliže dotyčné řízení bylo rozhodnutím příslušného orgánu ukončeno.
2. Skončí-li platnost povolení k pobytu vydaného na základě této směrnice, použije se obecné cizinecké právo.

Článek 14

Odnětí

Povolení k pobytu může být kdykoliv odňato, nejsou-li podmínky pro jeho udělení nadále plněny. Povolení k pobytu lze odejmout zejména v těchto případech:

- a) jestliže držitel povolení aktivně, dobrovolně a z vlastního podnětu obnovil styky s osobami podezřelými ze spáchání trestných činů uvedených v čl. 2 písm. b) a c); nebo
- b) jestliže se příslušný orgán domnívá, že spolupráce oběti je podvodná nebo její stížnost je podvodná nebo nepodložená; nebo
- c) z důvodů týkajících se veřejného pořádku a ochrany bezpečnosti státu; nebo
- d) přestane-li oběť spolupracovat; nebo
- e) rozhodnou-li se příslušné orgány dotyčné řízení zastavit.

KAPITOLA V

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 15

Ochranná doložka

Tato směrnice se použije, aniž jsou dotčeny zvláštní vnitrostátní předpisy týkající se ochrany obětí a svědků.

Článek 16

Zpráva

1. Komise předloží nejpozději do 6. srpna 2008 Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování této směrnice v členských státech a navrhne případné potřebné změny. Členské státy předají Komisi veškeré důležité informace pro vypracování této zprávy.
2. Po předložení zprávy uvedené v odstavci 1 alespoň každé tři roky podává Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování této směrnice v členských státech.

Článek 17

Provedení

Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 6. srpna 2006. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

Článek 18

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dnem vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 19

Adresáti

Tato směrnice je určena členským státům v souladu se Smlouvou o založení Evropského společenství.

V Lucemburku dne 29. dubna 2004.

*Za Radu
předseda*
M. McDOWELL